Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (ceturtā palāta)

2017. gada 20. decembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Publiski būvdarbu līgumi – Direktīva 2004/18/EK – 45. panta 2. un 3. punkts – Nosacījumi izslēgšanai no dalības publiskajā iepirkumā – Deklarācija par to, ka attiecībā uz pretendentes sabiedrības bijušajiem vadītājiem nav pasludināti galīgi notiesājoši spriedumi – Bijušā vadītāja noziedzīga rīcība – Krimināsodāmība – Pretendenta uzņēmuma pilnīga un faktiska norobežošanās no minētā vadītāja – Pierādījumi – Līgumslēdzējas iestādes veikts ar šo pienākumu saistīto prasību vērtējums

Lieta C-178/16

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Consiglio di Stato* (Valsts padome, Itālija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2015. gada 1. decembrī un kas Tiesā reģistrēts 2016. gada 24. martā, tiesvedībā

Impresa di Costruzioni Ing. E. Mantovani SpA,

Guerrato SpA

pret

Provincia autonoma di Bolzano,

Agenzia per i procedimenti e la vigilanza in materia di contratti pubblici di lavori servizi e forniture (ACP),

Autorità nazionale anticorruzione (ANAC),

piedaloties:

Società Italiana per Condotte d'Acqua SpA,

Inso Sistemi per le Infrastrutture Sociali SpA.

TIESA (ceturtā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs T. fon Danvics [*T. von Danwitz*], tiesneši K. Vajda [*C. Vajda*], E. Juhāss [*E. Juhász*] (referents), K. Jirimēe [*K. Jürimäe*] un K. Likurgs [*C. Lycourgos*],

ģenerāladvokāts M. Kamposs Sančess-Bordona [*M. Campos Sánchez-Bordona*],

sekretāre L. Hjūleta [*L. Hewlett*], galvenā administratore,

* Tiesvedības valoda – itāļu.

ņemot vērā rakstveida procesu un 2017. gada 5. aprīļa tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– *Impresa di Costruzioni Ing. E. Mantovani SpA* un *Guerrato SpA* vārdā – *M. A. Sandulli* un *L. Antonini*, *avvocati*,

– *Provincia autonoma di Bolzano* un *Agenzia per i procedimenti e la vigilanza in materia di contratti pubblici di lavori servizi e forniture* (*ACP*) vārdā – *C. Guccione*, *avvocato*, *R. von Guggenberg*, *Rechtsanwältin*, *L. Fadanelli*, *A. Roilo* un *S. Bikircher*, *avvocati*,

– *Società Italiana per Condotte d'acqua SpA* vārdā – *A. Guarino* un *C. Martelli*, *avvocati*,

– Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *C. Pluchino* un *P. Grasso*, *avvocati dello Stato*,

– Eiropas Komisijas vārdā – *G. Gattinara* un *A. Tokár*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2017. gada 21. jūnija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīvas 2004/18/EK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru (OV 2004, L 134, 114. lpp.), 45. panta 2. punkta pirmās daļas c) un g) apakšpunktu un 3. punkta a) apakšpunktu, kā arī dažus Savienības tiesību vispārējos principus.

2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *Impresa di Costruzioni Ing. E. Mantovani SpA* (turpmāk tekstā – "*Mantovani*") un *Guerrato SpA*, no kuriem sabiedrība *Mantovani* rīkojas pati savā vārdā un kā uzņēmumu pagaidu apvienības, kuru paredzēts izveidot kopā ar *Guerrato*, galvenā pilnvarniece, no vienas puses, un *Provincia autonoma di Bolzano* (Bolcāno autonomā province, Itālija) (turpmāk tekstā – "Bolcāno province"), *Agenzia per i procedimenti e la vigilanza in materia di contratti pubblici di lavori servizi e forniture (ACP)* (Publisko būvdarbu, pakalpojumu un piegāžu līgumu procedūru un uzraudzības aģentūra (*ACP*)) un *Autorità nazionale anticorruzione (ANAC)* (Valsts pretkorupcijas iestāde (*ANAC*)), no otras puses, saistībā ar *Mantovani* izslēgšanu no iepirkuma procedūras attiecībā uz būvdarbu līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu jaunās Bolcāno cietuma ēkas finansēšanai, galīgajai un izpildu projektēšanai, celtniecībai un apsaimniekošanai.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

3 Direktīvas 2004/18 preambulas 2. apsvērumā ir noteikts:

"Piešķirot tādu līgumu slēgšanas tiesības, ko dalībvalstīs noslēdz valsts, reģionālo vai vietējo varas iestāžu un citu publisko tiesību subjektu uzdevumā, jāievēro Līgumā paredzētie principi, konkrēti, brīva preču aprite, brīva uzņēmējdarbības veikšana un brīva pakalpojumu aprite, kā arī no tiem izrietošie principi, piemēram, vienādas iespējas, nediskriminēšana, savstarpēja atzīšana, proporcionalitāte un pārredzamība [..]."

4 Direktīvas 2004/18 45. pantā "Kandidāta vai pretendenta personiskie dati" ir paredzēts:

"1. Valsts līguma dalībnieks nedrīkst būt tāds kandidāts vai pretendents, kas ar līgumslēdzējai iestādei zināmu galīgu spriedumu ir notiesāts viena vai vairāku turpmāk uzskaitīto iemeslu dēļ:

[..]

Šā punkta vajadzībām līgumslēdzējas iestādes attiecīgā gadījumā pieprasa, lai kandidāti vai pretendenti iesniedz 3. punktā minētos dokumentus, un – ja tām ir šaubas par šādu kandidātu vai pretendentu personiskajiem datiem – turklāt var pieprasīt no kompetentajām iestādēm tādu informāciju par attiecīgo kandidātu vai pretendentu personiskajiem datiem, ko tās uzskata par vajadzīgu. Ja minētā informācija attiecas uz kandidātu vai pretendentu, kas nav reģistrēts tajā pašā valstī, kurā ir reģistrēta līgumslēdzēja iestāde, tad līgumslēdzēja iestāde var prasīt kompetento iestāžu palīdzību. Ņemot vērā tās dalībvalsts tiesību aktus, kurā kandidāti vai pretendenti ir reģistrēti, šādus pieprasījumus attiecina uz juridiskām un/vai fiziskām personām, tostarp – vajadzības gadījumā – uz sabiedrību direktoriem un citām personām, kam ir pārstāvības, lēmumu pieņemšanas vai kontroles pilnvaras saistībā ar konkrēto kandidātu vai pretendentu.

2. Dalību līgumā var atteikt tādam komersantam, kas:

[..]

c) ir notiesāts ar lēmumu, kam ir *res iudicata* spēks saskaņā ar tās valsts tiesību normām, kurā šis komersants izdarījis profesionālās ētikas pārkāpumu;

d) ir vainīgs smagā profesionālās ētikas pārkāpumā, kurš apstiprinājies jebkādā veidā, ko līgumslēdzējas iestādes var pierādīt;

[..]

g) ir vainīgs nopietnā tādas sniegtās informācijas sagrozīšanā, kas prasīta saskaņā ar šo iedaļu, vai nav sniedzis šādu informāciju.

Šā punkta īstenošanas nosacījumus dalībvalstis paredz saskaņā ar katras konkrētās valsts tiesību aktiem un ievērojot Kopienu tiesības.

3. Turpmāk minēto līgumslēdzējas iestādes pieņem kā pietiekamu pierādījumu tam, ka uz konkrēto komersantu neattiecas neviens no gadījumiem, kas noteikti 1. punktā vai 2. punkta a), b), c), e) vai f) apakšpunktā:

a) attiecībā uz 1. punktu un 2. punkta a), b) un c) apakšpunktu – izraksts no sodāmības reģistra vai, ja šāda izraksta nav, līdzvērtīgs dokuments, ko izsniegusi kompetenta tiesu vai pārvaldes iestāde izcelsmes valstī vai valstī, no kurienes ir attiecīgā persona, un kas pierāda, ka minētās prasības ir izpildītas;

[..]."

Itālijas tiesības

5 Itālijā publiskā iepirkuma procedūras būvdarbu, pakalpojumu un piegāžu nozarē kopumā reglamentē 2006. gada 12. aprīļa *decreto legislativo Nr. 163 – Codice dei contratti pubblici relativi a lavori, servizi e forniture in attuazione delle direttive 2004/17/CE e 2004/18/CE* (Leģislatīvais dekrēts Nr. 163/2006 par būvdarbu, pakalpojumu un piegāžu publisko līgumu kodeksa izveidi atbilstoši

Direktīvām 2004/17/EK un 2004/18/EK) (2006. gada 2. maija *GURI* Nr. 100 kārtējais pielikums), kurā grozījumi izdarīti ar 2011. gada 13. maija Dekrētlikumu Nr. 70 (2011. gada 13. maija *GURI* Nr. 110, 1. lpp.) un kurš pārvērsts par likumu ar 2011. gada 12. jūlija Likumu Nr. 106 (2011. gada 12. jūlija *GURI* Nr. 160, 1. lpp.) (turpmāk tekstā – "Leģislatīvais dekrēts Nr. 163/2006").

6 Leģislatīvā dekrēta Nr. 163/2006 II daļā ir ietverts 38. pants, kurā ir paredzēti vispārīgi noteikumi dalībai koncesiju, kā arī būvdarbu, pakalpojumu un piegādes publisko līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrās. Šī dekrēta 38. panta 1. punkta c) apakšpunktā ir noteikts:

"No dalības koncesiju un būvdarbu, piegādes un pakalpojumu publisko līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrās ir izslēgtas un nevar piedalīties kā apakšuzņēmēji, kā arī nevar noslēgt ar tiem saistītus līgumus personas:

[..]

c) attiecībā uz kurām ir stājies spēkā notiesājošs tiesas spriedums, negrozāms notiesājošs nolēmums krimināllietā vai spriedums par soda piemērošanu vienošanās rezultātā atbilstoši Kriminālprocesa kodeksa 444. pantam par smagiem profesionāliem noziegumiem, kas rada kaitējumu valstij vai Kopienai; katrā ziņā izslēgšanas iemesls ir spēkā stājies notiesājošs tiesas spriedums par vienu vai vairākiem noziegumiem, kas saistīti ar līdzdalību kriminālā organizācijā, korupciju, krāpšanu, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, kā noteikts Kopienas tiesību aktos – proti, Direktīvas 2004/18 45. panta 1. punktā; izslēgšana un aizliegums ir spēkā, ja spriedums vai dekrēts ir izdoti attiecībā uz īpašnieku vai tehnisko direktoru, ja runa ir par individuālu uzņēmumu; attiecībā uz dalībniekiem vai tehnisko direktoru, ja runa ir par pilnsabiedrību; attiecībā uz komplementārajiem dalībniekiem vai tehnisko direktoru, ja runa ir par komandītsabiedrību; attiecībā uz vadītājiem, kuriem ir pārstāvības pilnvaras, tehnisko direktoru vai vienīgo dalībnieku fizisko personu, vai arī attiecībā uz vairākuma dalībnieku tādas sabiedrības gadījumā, kurā ir mazāk par četriem dalībniekiem, ja runa ir par cita veida sabiedrību vai konsorciju. Katrā ziņā izslēgšana un aizliegums attiecas arī uz personām, kuras ir atbrīvotas no to amata pienākumu veikšanas iepriekšējā gadā pirms paziņojuma par līgumu publicēšanas, ja vien uzņēmums nepierāda, ka tas ir pilnīgi un faktiski norobežojies no kriminālī sodāmās rīcības; izslēgšana un aizliegums katrā ziņā netiek piemēroti, ja pārkāpums ir dekriminalizēts vai ja ir notikusi reabilitēšana, proti, ja pārkāpums pēc notiesāšanas ir atzīts par izbeigušos vai ja minētā notiesāšana ir atcelta [..]."

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

7 Ar 2013. gada 27. jūlijā *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* (S 145-251280) publicēto paziņojumu par līgumu Bolcāno province izsludināja iepirkuma procedūru, lai atklātā procedūrā piešķirtu tiesības slēgt būvdarbu līgumu jaunās Bolcāno cietuma ēkas finansēšanai, galīgajai un izpildu projektēšanai, celtniecībai un apsaimniekošanai. Plānotā būvdarbu vērtība bija EUR 165 400 000.

8 *Mantovani* 2013. gada 16. decembrī iesniedza dalības pieteikumu pati savā vārdā un kā uzņēmumu pagaidu apvienības, kuru paredzēts izveidot, galvenā pilnvarniece. Šī sabiedrība iesniedza divas deklarācijas par Leģislatīvā dekrēta Nr. 163/2006 38. pantā paredzēto vispārīgo nosacījumu ievērošanu. 2013. gada 4. decembrī minētā sabiedrība deklarēja, ka attiecībā uz *B*. k-gu kā valdes priekšsēdētāju, ģenerāldirektoru un likumisko pārstāvi, kurš ir beidzis pildīt savus amata pienākumus 2013. gada 6. martā, nav pasludināts notiesājošs spriedums ar *res judicata* spēku. 2013. gada 16. decembrī *Mantovani* apstiprināja šīs deklarācijas saturu.

9 Līgumslēdzēja iestāde tās 2014. gada 9. janvāra sēdē ar zināmām atrunām atļāva *Mantovani* piedalīties procedūrā, līdz tā sniegs dažus precizējumus attiecībā uz *B*. k-gu. Proti, no 2013. gada 6. decembra publikācijas vietējā laikrakstā bija kļuvis zināms, ka *B*. k-gs ir apsūdzēts par viltotu faktūrrēķinu sistēmas izveidi un ir panācis vienošanos par brīvības atņemšanas sodu uz vienu gadu un desmit mēnešiem.

10 Turpinājumā līgumslēdzēja iestāde ieguva izrakstu no sodu reģistra par *B*. k-gu, no kura izrietēja, ka minētais notiesājošais spriedums attiecībā uz viņu ir pasludināts 2013. gada 5. decembrī un tas ir ieguvis *res judicata* spēku 2014. gada 29. martā. 2014. gada 29. maija sēdē līgumslēdzēja iestāde lūdza *Mantovani* sniegt tai precizējumus par šo notiesājošo spriedumu.

11 *Mantovani* uz to atbildēja, tostarp norādot, ka attiecībā uz *B*. k-gu pasludinātais notiesājošais spriedums ir ieguvis *res judicata* spēku pēc tam, kad tā bija iesniegusi savas 2013. gada 4. un 16. decembra deklarācijas, jo 2013. gada 6. decembra spriedums tika taisīts slēgtā tiesas sēdē un tika publicēts tikai 2014. gada 3. februārī. *Mantovani* piebilda, ka, lai varētu pierādīt pilnīgu un faktisku uzņēmuma norobežošanos no *B*. k-ga rīcības, pēdējais minētais nekavējoties tika atbrīvots no vadības funkciju izpildes *Mantovani* grupā, iekšēji tika reorganizēta sabiedrības pārvaldības struktūra, *B*. k-ga akcijas tika izpirktas un pret viņu tika celta prasība par vadītāja saukšanu pie atbildības.

12 Pēc tam, kad līgumslēdzēja iestāde bija veikusi pretendentu sarindojumu, atbilstoši kuram *Mantovani*, piemērojot atrunu, tika ierindota piektajā vietā, līgumslēdzēja iestāde lūdza *ANAC* atzinumu par *Mantovani* iespējamās izslēgšanas tiesiskumu. *ANAC* būtībā atbildēja, ka, lai arī galīga sprieduma neesamības gadījumā *Mantovani* deklarācijas nevarēja tikt kvalificētas kā "informācijas sagrozīšana", informācijas par kriminālprocesa gaitu attiecībā uz Leģislatīvā dekrēta Nr. 163/2006 38. panta 1. punkta c) apakšpunktā minētajām personām savlaicīga nesniegšana var tikt uzskatīta par lojālas sadarbības ar līgumslēdzēju iestādi pienākuma neizpildi un tādējādi nepieļaut pilnīgas un faktiskas norobežošanās no attiecīgās personas konstatēšanu.

13 Šādos apstākļos līgumslēdzēja iestāde 2015. gada 27. februāra sanāksmē nolēma izslēgt *Mantovani* no dalības iepirkuma procedūrā. Kā izriet no šīs sanāksmes protokola, tika konstatēts, ka nav izpildīti Leģislatīvā dekrēta Nr. 163/2006 38. pantā paredzētie vispārīgie nosacījumi, "jo informācija, ko sabiedrība iesniegusi, lai pamatotu savu norobežošanos no tās personas noziedzīgās rīcības, kas ir pārtraukusi pildīt savas vadības funkcijas, tika iesniegta novēloti un nepietiekamā apjomā", un ka notiesājošais spriedums "tika pasludināts pirms iepirkuma procedūrā iesniegtās deklarācijas un kā tādu *Mantovani* būtu varējusi to iesniegt dalības izvērtēšanas posmā".

14 *Mantovani* vērsās *Tribunale regionale di giustizia amministrativa, Sezione autonoma di Bolzano* (Reģionālās administratīvās tiesas Bolcāno autonomā nodaļa, Itālija) ar prasību par šo izslēgšanas lēmumu. Ar 2015. gada 27. augusta spriedumu šī tiesa apstiprināja izslēgšanas tiesiskumu, uzskatot, ka iepirkuma procedūrā iesniegtajā deklarācijā varēja tikt norādīta notiesājoša sprieduma attiecībā uz *B*. k-gu esamība un ka tikai pretendents, kas ir iesniedzis patiesībai atbilstošas deklarācijas, nemaldinot līgumslēdzēju iestādi, var atsaukties uz Leģislatīvā dekrēta Nr. 163/2006 38. panta 1. punkta c) apakšpunktā minēto norobežošanos.

15 *Mantovani* pārsūdzēja minēto spriedumu *Consiglio di Stato* (Valsts padome, Itālija), tostarp norādot uz Leģislatīvā dekrēta Nr. 163/2006 38. panta nesaderību ar Savienības tiesībām un lūdzot iesniegt Tiesā lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu.

16 Šādos apstākļos *Consiglio di Stato* (Valsts padome) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai Direktīvas 2004/18 45. panta 2. punkta pirmās daļas c) un g) apakšpunkta un 3. punkta a) apakšpunkta, kā arī Savienības tiesībās paredzēto tiesiskās paļāvības aizsardzības, tiesiskās noteiktības, vienlīdzīgas attieksmes, samērīguma un pārredzamības, tiesvedības apgrūtināšanas

aizlieguma un publiskā iepirkuma procedūru maksimālas atvērtības konkurencei, kā arī sankciju piemērojamības gadījumu izsmeļošā rakstura un noteiktības principu pareizai piemērošanai ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums kā Leģislatīvā dekrēta [Nr. 163/2006] 38. panta 1. punkta c) apakšpunkts, ciktāl šajā valsts tiesību normā paredzētais pienākums sniegt deklarāciju par to, ka nav galīgu notiesājošu spriedumu (tostarp spriedumu, kas taisīti saistībā ar vienošanos par vainas atzīšanu un sodu) par tajā norādītajiem noziedzīgajiem nodarījumiem, ir attiecināts arī uz personām, kuras ir ieņēmušas amatus pretendentos uzņēmumos un kuras ir atbrīvotas no amata gadā pirms paziņojuma par līgumu publicēšanas, un tas ir korelatīvs iemesls izslēgšanai no dalības publiskā iepirkuma procedūrā, ja vien uzņēmums nepierāda, ka tas ir pilnīgi un faktiski norobežojies no minēto personu krimināli sodītās rīcības, atstājot vērtējumu par šīs norobežošanās prasības ievērošanu līgumslēdzējas iestādes ziņā, kas ļauj līgumslēdzējai iestādei faktiski ieviest šādus pienākumus, neizpildes gadījumā paredzot izslēgšanu no dalības publiskā iepirkuma procedūrā:

i) pienākumu sniegt informāciju un deklarācijas par krimināllietām, kurās vēl nav pasludināts galīgs spriedums (un kurām pēc definīcijas tādējādi ir neskaidrs iznākums), kas likumā nav paredzēts pat attiecībā uz amatus ieņemošām personām;

ii) pienākumu labprātīgi norobežoties, nenosakot nedz attaisnojamās rīcības tipoloģiju, nedz attiecīgo laika atsauci (kas var būt arī agrāk par brīdi, kad spriedums krimināllietā kļūs galīgs), nedz procedūras stadiju, kad ir jāizpilda šis pienākums;

iii) pienākumu lojāli sadarboties, kura saturs nav skaidri noteikts, izņemot vienīgi atsauci uz vispārīgo labticības klauzulu?"

Par prejudiciālo jautājumu

Par pieņemamību

17 Bolcāno province uzskata, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu nav pieņemams. Tāsprāt, Tiesa 2014. gada 10. jūlija spriedumā *Consorzio Stabile Libor Lavori Pubblici* (C-358/12, EU:C:2014:2063) jau ir lēmusi par jautājumu saistībā ar Direktīvas 2004/18 45. panta 2. punkta interpretāciju, kurš ir analogs šajā lietā izvirzītajam jautājumam.

18 Šajā ziņā pietiek norādīt, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu par interpretāciju nav nepieņemams tikai tādēļ vien, ka tas ir analoģisks prejudiciālam jautājumam, par kuru Tiesa jau ir lēmusi. Katrā ziņā lieta, kurā tika taisīts iepriekšējā punktā minētais spriedums, attiecās uz atšķirīgu juridisko situāciju, kuru raksturoja pretendenta izslēgšana sociālā nodrošinājuma iemaksu neveikšanas dēļ saistībā ar iepirkuma procedūru, kurā bija piemērojami tikai LESD pamatnoteikumi un vispārējie principi, jo nebija sasniegta Direktīvas 2004/18 7. panta c) punktā paredzētā robežvērtība.

19 Bolcāno province turklāt uzskata, ka prejudiciālajam jautājumam nav saiknes ar pamatlietu, jo izslēgšana ir bijis sods nevis par informēšanas vai deklarācijas iesniegšanas pienākuma neizpildi, bet gan par *Mantovani* pilnīgu un faktisku nenorobežošanos no tās bijušā vadītāja *B.* k-ga rīcības. Tāpat atsauce uz Direktīvas 2004/18 45. panta 2. punkta pirmās daļas g) apakšpunktā un 3. punktā ietverto izslēgšanas pamatu, kas saistīts ar nepatiesu deklarāciju iesniegšanu, neesot nedz atbilstošs, nedz izšķirošs.

20 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka uz jautājumiem par Savienības tiesībām attiecas atbilstības pieņēmums. Tiesa var atteikties lemt par valsts tiesas uzdotu prejudiciālu jautājumu vienīgi tad, ja ir acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekādas saiknes ar faktisko situāciju pamatlietā vai pamatlietas priekšmetu, vai arī gadījumos, kad izvirzītā problēma ir hipotētiska vai kad Tiesai nav

zināmi faktiskie un tiesību apstākļi, kas nepieciešami, lai sniegtu noderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem (spriedums, 2015. gada 8. septembris, *Taricco* u.c., C-105/14, EU:C:2015:555, 30. punkts un tajā minētā judikatūra).

21 Šajā gadījumā iesniedzējtiesa ir norādījusi, ka *Mantovani* 2013. gada 4. un 16. decembra deklarācijas par sprieduma ar *res judicata* spēku neesamību, protams, nevar tikt kvalificētas par "informācijas sagrozīšanu" Direktīvas 2004/18 45. panta 2. punkta pirmās daļas g) apakšpunkta izpratnē. Tomēr tā ir precizējusi, ka tā ir saskārusies ar jautājumu, vai Savienības tiesības ļauj ņemt vērā, ka nav iesniegta deklarācija par kriminālprocesiem pret pretendenta uzņēmuma bijušajiem vadītājiem, attiecībā uz kuriem vēl nav pasludināts galīgais spriedums.

22 Šādos apstākļos nav acīmredzami skaidrs, ka prejudiciālajam jautājumam nav nekādas saiknes ar faktisko situāciju pamatlietā vai pamatlietas priekšmetu.

23 No tā izriet, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir pieņemams.

Par lietas būtību

24 Uzdodot savu jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīva 2004/18, it īpaši tās 45. panta 2. punkta pirmās daļas c) un g) apakšpunkts un 45. panta 3. punkta a) apakšpunkts, kā arī tiesiskās paļāvības aizsardzības, tiesiskās noteiktības, vienlīdzīgas attieksmes, samērīguma un pārredzamības principi ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, atbilstoši kuram līgumslēdzējai iestādei saskaņā ar tās paredzētajiem nosacījumiem ir ļauts ņemt vērā attiecībā uz pretendenta uzņēmuma vadītāju pasludinātu notiesājošu spriedumu par pārkāpumu, kas liek apšaubīt šī uzņēmuma profesionālo ētiku, ja viņš ir pārtraucis pildīt savas funkcijas iepriekšējā gadā pirms paziņojuma par līgumu publicēšanas, un izslēgt minēto uzņēmumu no dalības attiecīgajā iepirkuma procedūrā, pamatojoties uz to, ka, deklarācijā nenorādot minēto notiesājošo spriedumu, kurš vēl nav kļuvis galīgs, šis uzņēmums nav pilnīgi un faktiski norobežojies no iepriekš minētā vadītāja rīcības.

25 Vispirms ir jānorāda, ka prejudiciālā jautājuma formulējumā iesniedzējtiesa ir atsaukusies uz Direktīvas 2004/18 45. panta 2. punkta pirmās daļas c) un g) apakšpunktā ietvertajiem izslēgšanas pamatiem, kas attiecīgi ir saistīti ar tāda pretendenta izslēgšanu, kurš ir notiesāts ar nolēmumu, kam ir *res judicata* spēks saskaņā ar tās valsts tiesību normām, kurā šis komersants izdarījis profesionālās ētikas pārkāpumu, un tāda pretendenta izslēgšanu, kurš ir vainīgs nopietnā tādas sniegtās informācijas sagrozīšanā, kas prasīta saskaņā ar šīs direktīvas VII nodaļas 2. iedaļu, vai kurš nav sniedzis šādu informāciju.

26 Kā izriet no lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ietvertajām norādēm, *Mantovani* tika izslēgta no iepirkuma procedūras tādēļ, ka bija novēloti un nepilnā apmērā iesniegusi informāciju, ar ko varētu pierādīt, ka tā ir norobežojusies no tās vadītāja rīcības. Tai it īpaši tika pārmests, ka tā savās 2013. gada 4. un 16. decembra deklarācijās nav norādījusi, ka attiecībā uz tās bijušo vadītāju ir ierosināts kriminālprocess, kura rezultātā 2013. gada 6. decembra slēgtajā tiesas sēdē tika panākta vienošanās par sodu.

27 Kā apgalvojusi Eiropas Komisija, var tikt uzskatīts, ka uz pamatlietas faktiskajiem apstākļiem var būt attiecināms Direktīvas 2004/18 45. panta 2. punkta pirmās daļas d) apakšpunktā ietvertais izslēgšanas pamats, kas ļauj izslēgt pretendentu, kurš ir vainīgs smagā profesionālās ētikas pārkāpumā, kurš apstiprinājies jebkādā veidā, ko līgumslēdzējas iestādes var pierādīt.

28 No pastāvīgās judikatūras izriet, ka tas, ka valsts tiesa prejudiciālo jautājumu ir formulējusi, atsaucoties tikai uz dažām Savienības tiesību normām, neliedz Tiesai sniegt šai tiesai visus interpretācijas elementus, kas tai var būt noderīgi, izspriežot izskatāmo lietu, neatkarīgi no tā, vai šī tiesa savu

jautājumu formulējumā uz tiem atsaukusies. Šajā ziņā Tiesai no visas valsts tiesas iesniegtās informācijas, tostarp no lēmuma par prejudiciāla jautājuma uzdošanu pamatojuma, ir tiesības izdalīt tos Savienības tiesību elementus, kuriem ir nepieciešama interpretācija, ņemot vērā strīda priekšmetu (skat. it īpaši spriedumu, 2015. gada 22. oktobris, *Impresa Edilux* un *SICEF*, C-425/14, EU:C:2015:721, 20. punkts un tajā minētā judikatūra).

29 Šādos apstākļos ir jāuzskata, ka prejudiciālais jautājums attiecas arī uz Direktīvas 2004/18 45. panta 2. punkta pirmās daļas d) apakšpunktā ietvertā fakultatīvā izslēgšanas pamata interpretāciju.

30 Saistībā ar fakultatīvajiem izslēgšanas pamatiem vispirms ir jākonstatē, ka saskaņā ar Direktīvas 2004/18 45. panta 2. punkta pēdējo daļu dalībvalstīm, ievērojot Savienības tiesības, ir jāparedz to "īstenošanas nosacījumi".

31 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Direktīvas 2004/18 45. panta 2. punktā nav paredzēts, ka tajā norādītie izslēgšanas pamati visā Savienībā būtu jāpiemēro vienveidīgi, jo dalībvalstīm ir tiesības šos izslēgšanas pamatus vai nu nepiemērot vispār, vai arī iekļaut tos valsts tiesiskajā regulējumā ar dažādu stingruma pakāpi, kas var atšķirties atkarībā no situācijas, ņemot vērā valsts līmenī pastāvošus juridiska, ekonomiska vai sociāla rakstura apsvērumus. Tālab dalībvalstīm ir tiesības atvieglot vai mīkstināt šajā tiesību normā noteiktos kritērijus (spriedums, 2016. gada 14. decembris, *Connexxion Taxi Services*, C-171/15, EU:C:2016:948, 29. punkts un tajā minētā judikatūra).

32 Dalībvalstīm tādējādi ir zināma rīcības brīvība, nosakot Direktīvas 2004/18 45. panta 2. punktā paredzēto izslēgšanas pamatu īstenošanas nosacījumus.

33 Saistībā ar minētās direktīvas 45. panta 2. punkta pirmās daļas c) apakšpunktā paredzēto fakultatīvo izslēgšanas pamatu, kas ļauj līgumslēdzējām iestādēm izslēgt no dalības iepirkuma procedūrā pretendentu, kurš ir notiesāts ar nolēmumu, kam ir *res judicata* spēks saskaņā ar tās valsts tiesību normām, kurā šis komersants izdarījis profesionālās ētikas pārkāpumu, vispirms ir jānorāda, ka tajā nav precizēts, kādā mērā juridiskās personas vadītāju vai valdes locekļu izdarīti pārkāpumi var būt pamats šīs juridiskās personas izslēgšanai atbilstoši šai tiesību normai.

34 Tomēr, kā savu secinājumu 54. un 58. punktā norādījis ģenerāladvokāts, Savienības tiesības balstās uz premisu, ka juridiskās personas darbojas ar savu pārstāvju starpniecību. Darbība, kas ir pretēja šo pēdējo minēto personu profesionālajai ētikai, tādējādi var būt atbilstošs faktors, lai izvērtētu uzņēmuma profesionālo ētiku. Līdz ar to dalībvalstīm ir pilnībā iespējams, īstenojot savu kompetenci noteikt fakultatīvo izslēgšanas pamatu īstenošanas nosacījumus, starp atbilstošajiem elementiem pretendenta uzņēmuma integritātes novērtēšanai iekļaut tādu iespējamu šī uzņēmuma vadītāju rīcību, kas ir pretēja profesionālajai ētikai.

35 Šajā ziņā Direktīvas 2004/18 45. panta 1. punkta beigu daļā ir paredzēta iespēja, ka valsts tiesībās obligāto izslēgšanas pamatu ietvaros var tikt ņemta vērā juridiskās personas vadītāju pārkāpjošā rīcība. Līdz ar to nekas neliedz dalībvalstīm, ieviešot Direktīvas 2004/18 45. panta 2. punkta pirmās daļas c) apakšpunktā paredzēto izslēgšanas pamatu, uzskatīt, ka pretendentu uzņēmumu pārstāvošā vadītāja rīcība ir attiecināma uz šo uzņēmumu.

36 To, ka Direktīvas 2004/18 45. panta 2. punkta pirmās daļas c) apakšpunktā paredzētā izslēgšanas pamata ietvaros tiek ņemta vērā pretendenta, kas ir izveidots kā juridiskā persona, vadītāju rīcība, tādējādi nevar uzskatīt par šī izslēgšanas pamata piemērošanas jomas "paplašināšanu", bet tas ir uzskatāms par šī izslēgšanas pamata ieviešanu, ar ko tiek saglabāta minētā izslēgšanas pamata lietderīgā iedarbība.

37 Turpinājumā tas, ka faktiskie apstākļi, kas var izraisīt pretendenta izslēgšanu, izriet no tāda vadītāja rīcības, kurš dalības iepirkuma procedūrā pieteikuma iesniegšanas dienā ir pārtraucis pildīt savas funkcijas, arī nevar būt šķērslis šī izslēgšanas pamata piemērošanai.

38 Minētais izslēgšanas pamats acīmredzami attiecas uz saimnieciskās darbības subjekta pārkāpjošo rīcību pirms publiskā iepirkuma procedūras. Dalībvalstij, ņemot vērā samērīguma principu, ir jānosaka datums, sākot no kura šāda rīcība var pamatot pretendenta izslēgšanu.

39 Turklāt saistībā ar to, vai pārkāpums ir licis apšaubīt pretendenta uzņēmuma profesionālo ētiku, ir jākonstatē, ka sabiedrības vadītāja dalība viltotu faktūrrēķinu sagatavošanā var tikt uzskatīta par pārkāpumu, kas liek apšaubīt profesionālo ētiku.

40 Visbeidzot attiecībā uz nosacījumu, saskaņā ar kuru nolēmumam ir jābūt ar *res judicata* spēku, ir jānorāda, ka šis nosacījums pamatlietā ir izpildīts, jo lēmums par izslēgšanu tika pieņemts pēc tam, kad attiecībā uz *B*. k-gu taisītais spriedums bija ieguvis *res judicata* spēku.

41 Saskaņā ar šī sprieduma 31. punktā minēto judikatūru dalībvalsts var atvieglot fakultatīvo izslēgšanas pamatu piemērošanas nosacījumus un tādējādi – atteikties piemērot kādu no izslēgšanas pamatiem gadījumā, ja pretendents uzņēmums ir norobežojies no pārkāpumu veidojošās rīcības. Šādā gadījumā tā ir arī tiesīga noteikt šīs norobežošanās nosacījumus un, kā tas ir Itālijas tiesībās, pieprasīt pretendentam uzņēmumam informēt līgumslēdzēju iestādi par notiesājoša sprieduma esamību attiecībā uz šī uzņēmuma vadītāju, pat ja minētais notiesājošais spriedums vēl nav kļuvis galīgs.

42 Pretendents uzņēmums, kuram ir jāizpilda šie nosacījumi, var iesniegt pierādījumus, ar kuriem, tāprāt, ir iespējams pierādīt šādu norobežošanos.

43 Ja minēto norobežošanos nav iespējams pierādīt veidā, kas pārliecinātu līgumslēdzēju iestādi, attiecīgais izslēgšanas pamats tiek piemērots.

44 Ņemot vērā šī sprieduma 27. punktā minēto, Direktīvas 2004/18 45. panta 2. punkta pirmās daļas d) apakšpunkts var tikt piemērots, ja spriedums, ar kuru konstatēts pārkāpums, kas liek apšaubīt pretendenta uzņēmuma vadītāja profesionālo ētiku, vēl nav kļuvis galīgs. Šī tiesību norma ļauj izslēgt pretendentu uzņēmumu, kurš ir vainīgs smagā profesionālās ētikas pārkāpumā, kurš apstiprinājies jebkādā veidā, ko līgumslēdzējas iestādes var pierādīt.

45 Šajā ziņā ir jākonstatē, ka šī sprieduma 34.–43. punktā ietvertie apsvērumi ir spēkā un *mutatis mutandis* ir piemērojami attiecībā uz smagu ar profesionālo darbību saistītu pārkāpumu.

46 Runājot par Direktīvas 2004/18 45. panta 2. punkta pirmās daļas c) apakšpunkta piemērošanu, viena no atšķirībām ir tāda, ka līgumslēdzēja iestāde šāda smaga pārkāpuma esamību ir tiesīga pierādīt "jebkādā veidā".

47 Šajā nolūkā tiesas nolēmums, pat ja tas vēl nav kļuvis galīgs, ņemot vērā tā priekšmetu, var būt atbilstošs pamats, kas ļauj līgumslēdzējai iestādei pamatot smaga ar profesionālo darbību saistīta pārkāpuma esamību, jo par tās lēmumu katrā ziņā varēs tikt veikta pārbaude tiesā.

48 Jāpiebilst, ka saskaņā ar Direktīvas 2004/18 45. panta 2. punkta pirmās daļas g) apakšpunktu pretendents var tikt izslēgts, ja tas ir vainīgs nopietnā sniegtās informācijas sagrozīšanā, kā arī, ja tas nav sniedzis informāciju, kas prasīta saskaņā ar šīs direktīvas VII nodaļas II iedaļu, proti, iedaļu, kas attiecas uz "Kvalitatīvās atlases kritērijiem". Līdz ar to tas, ka līgumslēdzēja iestāde nav tikusi informēta par bijušā vadītāja kriminālsodāmo rīcību, tādējādi var būt apstāklis, kas atbilstoši šai tiesību normai ļauj izslēgt pretendentu no dalības publiskā iepirkuma procedūrā.

49 Attiecībā uz minētās direktīvas 45. panta 3. punkta pirmās daļas a) apakšpunktu pietiek norādīt, ka iesniedzējtiesa nav izskaidrojusi, kādā mērā, ņemot vērā pamatlietas faktiskos apstākļus, ir nepieciešama šīs tiesību normas interpretācija.

50 Iesniedzējtiesa savā prejudiciālajā jautājumā ir atsaukusies arī uz vairākiem principiem, dažiem no kuriem ir piešķirts Savienības tiesību principu statuss, precīzi neizskaidrodama, kādēļ, ņemot vērā šīs lietas faktiskos apstākļus, tie varētu būt atbilstoši un varētu nepieļaut pamatlietā aplūkoto valsts tiesisko regulējumu.

51 Attiecībā uz vienlīdzīgas attieksmes principu šajos apstākļos pietiek vien norādīt, ka, ņemot vērā šī tiesiskā regulējuma mērķi aizsargāt publiskā iepirkuma procedūras integritāti, tāda pretendenta uzņēmuma situāciju, kura vadītājs ir izdarījis pārkāpumu, kas liek apšaubīt šī uzņēmuma profesionālo ētiku, vai smagu profesionālās darbības pārkāpumu, nevar uzskatīt par salīdzināmu ar tāda pretendenta uzņēmuma situāciju, kura vadītājs nav bijis vainojams šādā rīcībā.

52 Attiecībā uz tiesiskās noteiktības, tiesiskās paļāvības aizsardzības un pārskatāmības principiem no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu nav redzams, kādā mērā saistībā ar pamatlietu varētu būt nepieciešama šo principu interpretācija.

53 Runājot par samērīguma principu, tā piemērošana ir jāizvērtē, ņemot vērā tā datuma nozīmi, sākot no kura vadītāja pārkāpjošo rīcību var uzskatīt par tādu, kas izraisa pretendenta uzņēmuma izslēgšanu. Pārāk ilga laikposma gadījumā valsts tiesiskais regulējums varētu samazināt Savienības direktīvu publisko iepirkumu nozarē piemērošanas jomu.

54 Šajā ziņā pārkāpjošās rīcības, kas īstenota iepriekšējā gadā pirms paziņojuma par līgumu publicēšanas, ņemšana vērā nešķiet nesamērīga, vēl jo vairāk tādēļ, ka pamatlietā aplūkotajā tiesiskajā regulējumā ir paredzēts, ka uzņēmums var pierādīt, ka tas ir faktiski un pilnīgi norobežojies no tā vadītāja rīcības.

55 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Direktīva 2004/18, it īpaši tās 45. panta 2. punkta pirmās daļas c), d) un g) apakšpunkts, kā arī vienlīdzīgas attieksmes un samērīguma principi ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem nav pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, atbilstoši kuram līgumslēdzēja iestāde:

– saskaņā ar tās paredzētajiem nosacījumiem var ņemt vērā attiecībā uz pretendenta uzņēmuma vadītāju pasludinātu notiesājošu spriedumu kriminālllietā par pārkāpumu, kas liek apšaubīt šī uzņēmuma profesionālo ētiku, lai arī šis spriedums vēl nav kļuvis galīgs, ja viņš ir beidzis pildīt savus amata pienākumus iepriekšējā gadā pirms paziņojuma par līgumu publicēšanas, un

– var izslēgt minēto uzņēmumu no dalības attiecīgajā iepirkuma procedūrā, pamatojoties uz to, ka, deklarācijā nenorādot minēto notiesājošo spriedumu, kurš vēl nav kļuvis galīgs, šis uzņēmums nav pilnīgi un faktiski norobežojies no iepriekš minētā vadītāja rīcības.

Par tiesāšanās izdevumiem

56 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīva 2004/18/EK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru, it īpaši tās 45. panta 2. punkta pirmās daļas c), d) un g) apakšpunkts, kā arī vienlīdzīgas attieksmes un samērīguma principi ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem nav pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, atbilstoši kuram līgumslēdzēja iestāde:

– **saskaņā ar tās paredzētajiem nosacījumiem var ņemt vērā attiecībā uz pretendenta uzņēmuma vadītāju pasludinātu notiesājošu spriedumu krimināllietā par pārkāpumu, kas liek apšaubīt šī uzņēmuma profesionālo ētiku, lai arī šis spriedums vēl nav kļuvis galīgs, ja viņš ir beidzis pildīt savus amata pienākumus gadā pirms paziņojuma par līgumu publicēšanas, un**

– **var izslēgt minēto uzņēmumu no dalības attiecīgajā iepirkuma procedūrā, pamatojoties uz to, ka, deklarācijā nenorādot minēto notiesājošo spriedumu, kurš vēl nav kļuvis galīgs, šis uzņēmums nav pilnīgi un faktiski norobežojies no iepriekš minētā vadītāja rīcības.**

[Paraksti]